

Minnesanteckningar DAL/DAS-möte Mellansverige

Datum: 11 november 2025

Tid: 08.00-12.00

Plats: Digitalt via Microsoft Teams

Närvarande:

RDAS, RDAL organ, RDAL vävnad
Transplantationskoordinatorer x5
CIVA Uppsala, NIVA Uppsala
TIVA Uppsala, IVA Örebro, Karlskoga
Lindesberg, Karlstad, Eskilstuna
Nyköping, Västerås, Falun, Mora
Hudiksvall, Bollnäs, Gävle

Icke närvarande:

BIVA Uppsala, BRIVA Uppsala
TIVA Örebro, Arvika, Torsby

Mötespunkter

1. Uppföljning av donationsveckan 2025 – hur gick det?

Under mötet gick vi igenom hur veckan hade uppmärksammats på olika sjukhus i sjukvårdsregionen. Många kreativa och engagerande insatser hade genomförts för att öka kunskap och medvetenhet om organ- och vävnadsdonation.

Exempel på genomförda aktiviteter:

Informationsinsatser och kampanjer

- Socialstyrelsens material spreds på väntrumsskärmar, lokaltrafikbussar och idrottsanläggningar.
- Information publicerades på intranät, lokala tv-skärmar (IVA, operation, UVA) samt på Facebook och Instagram.
- Flera enheter deltog i lokalradioinslag, där även transplanterade personer medverkade.
- Planscher och informationsmaterial placerades i sjukhusentréer.
- Samarbeten genomfördes med lokala aktörer, exempelvis ICA Maxi och träningsanläggningar, där information om donation delades.

Föreläsning och utbildningstillfällen

- Interna föreläsningar på IVA
- Föreläsning kring ICOD och vikten av att ta ställning för Neurologavdelning
- Öppen föreläsning för all hälso- och sjukvårdspersonal

Evenemang

- Invigning av donationsträd i Örebro, med uppmärksamhet i lokalpress.
- Ceremoni i Uppsala domkyrka med tal, ljusständning och deltagande av närstående, transplanterade och representanter från Socialstyrelsen.
- Halvdag med donationstema i Uppsala, där bland annat stamcells-, könscells- och organtransplantation belystes. Inez Norberg Delgado höll ett uppskattat föredrag och driver nu en egen firma för föreläsningar. Vid intresse kan hon kontaktas via norbergdelgado@gmail.com eller nordeltalks@gmail.com

Kommunikation och media

- Flera enheter uppmärksammades i lokal media, både i tidningar och radio.

2. Säkra meddelanden

Faxen kommer successivt att fasas ut i och med att kopparnätet stängs ned. Vid donationsprocesser behöver vissa journalhandlingar och blanketter fortfarande skickas. Nathalie har tagit fram en kort PowerPoint för hur kommunikationen går till. Denna bifogas och sprids tillsammans med minnesanteckningarna.

Grundprinciper:

- Koordinatörn initierar kontakten. En Transplantationskoordinator skickar det första säkra meddelandet till ansvarig sjuksköterskas eller läkares e-postadress.
- SITS-kort krävs för mottagaren för att öppna och läsa meddelandet (identifiering).
- E-postadressen kan bytas under pågående ärende, exempelvis vid skiftbyte.
- Mottagaren behöver inte ha SEFOS installerat för att läsa eller svara via länken.
- Pappersunderlag skannas och bifogas i meddelandet.
- Rensa inkorg och utkorg i portalen enligt lokal rutin.

IT-förutsättningar och säkerhet:

- Säker meddelandehantering sker via SEFOS eller motsvarande godkänd lösning.
- Funktionsbrevlåda finns för koordinatorerna (gemensam inkorg) och kan sökas fram i katalogen.
- Exempel: sm.transplantationskoordinator@akademiska.se
- Behörigheter, loggning och lagring följer respektive regions informationssäkerhetskrav.

Vid behov kontakta IT för:

- Upprättande av säker mellanlagring (t.ex. krypterad mapp på skrivbordet).
- Rutiner för tömning och rensning av mellanlagringen.

Undvik osäker lagring (t.ex. okrypterad skrivbordsmapp eller USB). Följ regionens gällande gallrings- och rensningsrutiner.

3. Aktuellt från RAG Donation

RAG Donation startade i september och har hittills haft två möten. Gruppen består av 15 personer där samtliga sju regioner i sjukvårdsregionen finns representerade.

a) Granskningsmall vid extern granskning av avlidna på IVA

Samtliga avdelningar har nu genomfört extern granskning av avlidna på IVA under 2025. Flera deltagare lyfte att den nuvarande granskningsmallen (framtagen i Excel) upplevdes svårarbetad – det var både svårt att få en tydlig översikt och att utläsa något samlat resultat.

RAG Donation har därför utsett en arbetsgrupp som får i uppdrag att se över hur den framtida granskningen ska utformas. En viktig del i det arbetet blir också att tydliggöra syftet med granskningen.

Extern granskning av avlidna finns som åtgärd i Socialstyrelsens nationella handlingsplan, och nuvarande plan i Mellansverige är att genomföra nästa granskning år 2027, med en reviderad mall.

b) Kommunikation – internt och externt i regionerna

Kommunikatörsgruppen i Sjukvårdsregion Mellansverige har fått i uppdrag att belysa ämnet donation mer i sina kanaler. RAG Donation har tillsatt en arbetsgrupp som ska samarbeta med kommunikatörerna för att ta fram material som kan spridas internt i samtliga sju regioner.

Ett första möte har genomförts, och arbetet befinner sig ännu i ett tidigt skede. Den nuvarande inriktningen är att kunskapshöjande information om organ- och vävnadsdonation ska spridas via intranäten till vårdpersonal, i syfte att öka kunskapen och medvetenheten om donationsprocessen samt få fler att ta ställning i frågan.

c) Utbildning

Med initiativ från koordinatörerna har frågan lyfts om behovet av en donationsutbildning för yrkeserfarna sjuksköterskor, t.ex. teamledare, vårdledare, koordinatörer eller liknande. Inspiration för detta har hämtats från Stockholm, där man sedan 2023 genomfört liknande utbildningar med syftet att höja kunskapen inom denna arbetsgrupp och stärka deras roll som stöd för mindre erfarna kollegor. Vi diskuterade för- och nackdelar med en fysisk respektive digital utbildning. Förslaget är att detta ska vara en utbildning som "flyttar runt" mellan olika orter i Mellansverige för att möjliggöra för fler att kunna delta.

Viss hjälp kan komma att behövas från lokal DAL och DAS på plats med bokning av lokal samt eventuell föreläsningsinsats.

Ekonomi och praktisk genomförbarhet behöver ses över, men troligtvis kan en första utbildning starta under hösten 2026.

d) ICOD

RAG Donation diskuterade nuläget för ICOD-arbetet i sjukvårdsregionen och hur långt olika sjukhus har kommit. Flera enheter beskriver att det finns ett motstånd eller en osäkerhet kring ICOD, särskilt inom neurologi- och strokeavdelningar,

men även internt på vissa IVA-avdelningar.

Det finns behov av att belysa och diskutera de etiska och praktiska frågorna innan ett mer strukturerat arbetssätt kan införas. Flera sjukhus har haft möjliga ICOD-patienter, men ännu inte ett strukturerat arbetssätt kring dessa fall.

En etisk analys föreslogs som tema vid vårmötet, för att ge utrymme för gemensam reflektion. Även ett gemensamt utbildningsmaterial för Mellansverige kan bli aktuellt framöver.

4. Nationella donationslinjen

Från och med augusti finns möjlighet att kontakta den nationella donationslinjen. Arbetet startade i Västra sjukvårdsregionen och finansieras initialt därifrån. Fler regioner har därefter anslutit och hjälper nu till med bemanningen av telefonlinjen.

Linjen får många frågor som rör prognostisering vid DCD samt andra medicinska frågeställningar kopplade till donationsprocessen.

För Sjukvårdsregion Mellansverige är frågan om bemanning uppe för beslut hos respektive region. Planen är att även Mellansverige ska delta i bemanningen framöver. Bemanningen beräknas utifrån befolkningsmängd och motsvarar cirka 10–11 veckor per år för Mellansverige.

Även om Mellansverige ännu inte bemannar linjen går det utmärkt att kontakta den vid medicinska frågor. Några sjukhus i regionen har redan gjort det och upplevt att linjen fyller ett värdefullt stöd.

Donationspärmarna kommer inom kort att uppdateras, och i den nya versionen kommer telefonnumret till donationslinjen att finnas med.

5. Palliation vid avbrytande av intensivvård

Flera sjukhus har redan en rutin kring avbrytande av intensivvård, eller arbetar just nu med att ta fram en sådan rutin. Falun arbetar med att ta fram en vådrutin med dosförslag för palliation vid avbrytande av intensivvård. I deras arbetsgrupp har det tidigare framkommit önskemål om tydliga dosförslag och ett konkret stöd för medarbetare som saknar vana vid dessa situationer. Tanken är att rutinen ska innehålla en basnivå av palliation, och att man därefter titrerar upp till effekt utifrån behov. Många enheter uttryckte nyfikenhet på de rutiner som redan finns upprättade, och gruppen beslutade att dessa ska delas mellan sjukhusen.

Mejla gärna in era rutiner till Caroline, som samordnar och förmedlar vidare inom arbetsgruppen.

6. Patientfall och övriga frågor

Caroline, Mikaela, Eva och Anneli åker i december till Japan för att delta i världskongressen ISODP (International Society for Organ Donation and Procurement). Frågor som gruppen tar med sig dit är bland annat:

- Hur ser övriga världen på Sveriges donationsverksamhet?
- Vad har vi som andra länder saknar?
- Hur utbredd är okontrollerad DCD, och hur fungerar den i praktiken?

Karin och Christina deltog nyligen i ELPAT-konferensen (Ethical, Legal and Psychosocial Aspects of Transplantation) i Sevilla och rapporterar att Sverige står sig mycket väl i jämförelse med övriga europeiska länder.

Diskussioner på konferensen handlade bland annat om DCD, hur antalet donatorer kan ökas, organtrafficking, TA-NRP, ICOD samt donation vid eutanasi.

En reflektion från deras deltagande var att Sveriges uppdaterade lagstiftning gör att vi i dag har ett modernt och tydligt regelverk, vilket upplevs som ett starkt stöd i vården.

I slutet av veckan kommer TIVA i Uppsala att genomföra utbildning inom DCD.

Sekreterare: Caroline Olofsson